

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 24.3.2009
KOM(2009) 140 lopullinen

**KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE, NEUVOSTOLLE,
EUROOPAN TALOUS- JA SOSIAALIKOMITEALLE SEKÄ ALUEIDEN
KOMITEALLE**

**SEURANTAKERTOMUS EUROOPAN SÄHKÖISEN VIESTINNÄN
SISÄMARKKINOISTA 2008 (14. KERTOMUS)**

{SEK(2009) 376}

1. JOHDANTO

Sähköisen viestinnän ala tarjoaa EU:ssa yhä huomattavia etuja käyttäjille ja kuluttajille. EU-maat ovat maailman johtavia maita laajakaistan käyttöön otossa, langaton internet yleistyy nopeasti, useimpien palvelujen hinnat ovat edelleen laskemassa ja kuluttajat käyttävät entistä enemmän hyväkseen erilaisia palvelupaketteja. Vaikka ala ei ole immuuni nykyiselle talouskriisille¹, tiettyä kestävyttä antavat suhteellisen vahvat kassavirrat, jotka johtuvat siitä, että telealan peruspalveluja pidetään välttämättöminä (ja palveluja tarjotaan yhä useammin kiinteään hintaan), sekä alan suhteellisen vähäinen velkaantuneisuus. Telealan tulot kasvavat yhä, ja reaali kasvu on nopeampaa kuin koko talouden reaali kasvu. Toimintaympäristö muuttuu kuitenkin entistä haastavammaksi, minkä vuoksi sääntelyssä olisi omaksuttava lähestymistapa, jolla voidaan lisätä ennustettavuutta ja oikeusvarmuutta ja luoda tasapuoliset toimintaedellytykset EU:n sisämarkkinoilla.

Kuluttajien saamista eduista huolimatta tehoton ja epä johdonmukainen sääntely haittaa yhä telealan kilpailumarkkinoiden koko potentiaal in hyödyntämistä. Epä yhtenäisiä lähestymistapoja sovelletaan muun muassa seuraavan sukupolven liityntäverkkoihin, ja kohdeverkkomaksujen tasoa säännellään hyvin erilaisin menetelmin. Nykyisiin ja tuleviin sääntelyongelmiin olisi sovellettava johdonmukaisempaa lähestymistapaa, jotta saataisiin enemmän oikeusvarmuutta ja kuluttajat ja yritykset saisivat paremmat mahdollisuudet hyödyntää voimistuneita ja kilpailulle avoimempia sisämarkkinoita.

Komissio, jonka tavoitteena on varmistaa sääntelyn tehokkuus ja yhtenäisyys, viimeistelee parhaillaan suositusta kiinteän verkon ja matkaviestintäverkon kohdeverkkomaksujen sääntelystä. Lisäksi se valmistelee suositusta toisen sukupolven liityntäverkkojen säännellyistä käyttöoikeuksista.

Yleisesti voidaan todeta, että EU:n sääntelyjärjestelmän uudistamiseen tähtäävillä komission ehdotuksilla² pyritään vahvistamaan kuluttajien asemaa, edistämään todellista kilpailua ja poistamaan rakenteellisia esteitä, jotka haittaavat yhä sisämarkkinoiden kehitystä. Ehdotuksia käsitellään parhaillaan Euroopan parlamentissa ja neuvostossa.

Tässä tiedonannossa käsitellään sähköisen viestinnän alalla vuonna 2008 tapahtunutta kehitystä³.

2. MARKKINAKEHITYS

EU:n teleala jatkoi kasvuaan vuonna 2008. Reaali kasvu oli 1,3 prosenttia⁴, kun BKT:n reaali kasvu koko talouden osalta oli 1 prosentti. Teleala kestää tämänhetkistä taloudellisen tilanteen rajua heikkenemistä suhteellisesti paremmin kuin muut alat, koska useimmilla operaattoreilla on vakaat kassavirrat. Nykyään telealalla on kuitenkin, kuten muillakin talouden aloilla, vaikeuksia saada luottoa, mikä vaikuttaa väistämättä sen investointikapasiteettiin.

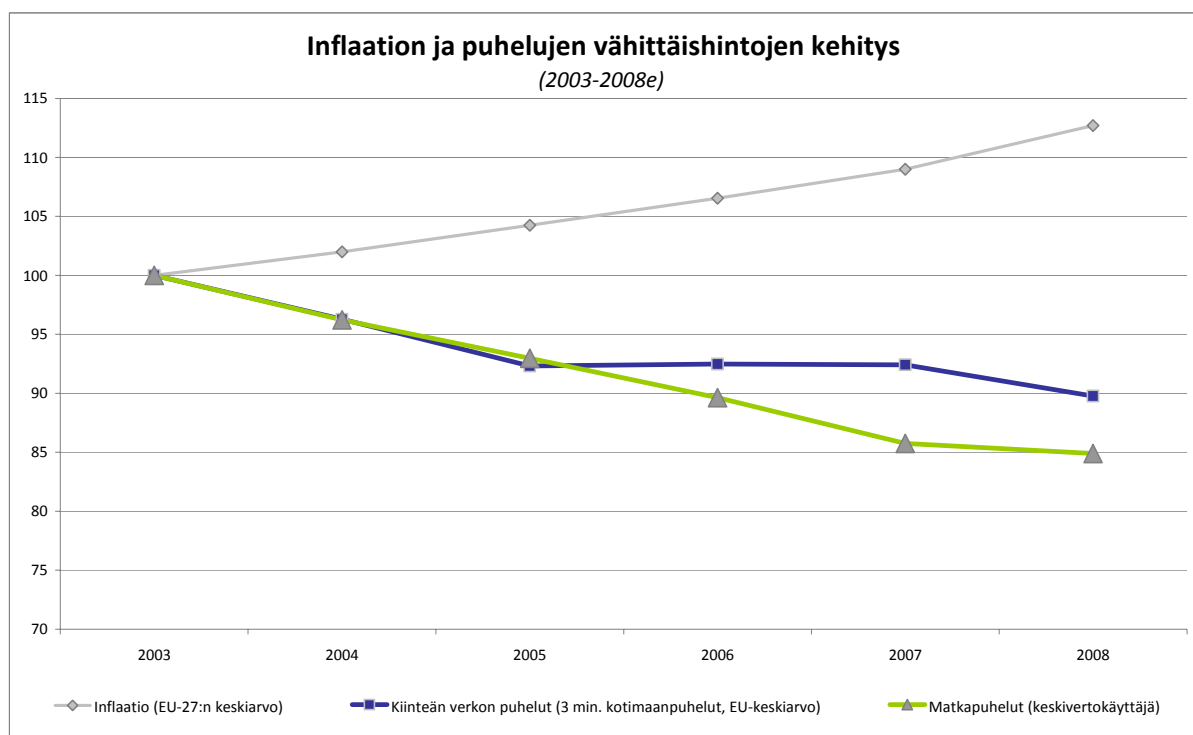
¹ Nykyinen kriisi poikkeaa vuoden 2002 taantumasta, joka vaikutti erityisesti telealaan.

² KOM(2007) 697–699.

³ Jollei toisin ilmoiteta, tiedonannossa kuvataan 31. joulukuuta 2008 vallinnutta tilannetta ja esitetään markkinatietoja, jotka ovat 1. päivästä lokakuuta 2008.

⁴ Euroopan tietotekniikan seurantakeskus (EITO), marraskuu 2008.

Useimpien tavanomaisten viestintäpalvelujen hinnat ovat laskeneet edelleen, ja sähköisen viestinnän ala on yhä vaikuttanut hillitsevästi inflaatioon. Vuonna 2008 eurooppalainen sähköisten viestintäpalvelujen keskivertokuluttaja oli yleisesti katsoen paremmassa asemassa kuin vuotta aiemmin.

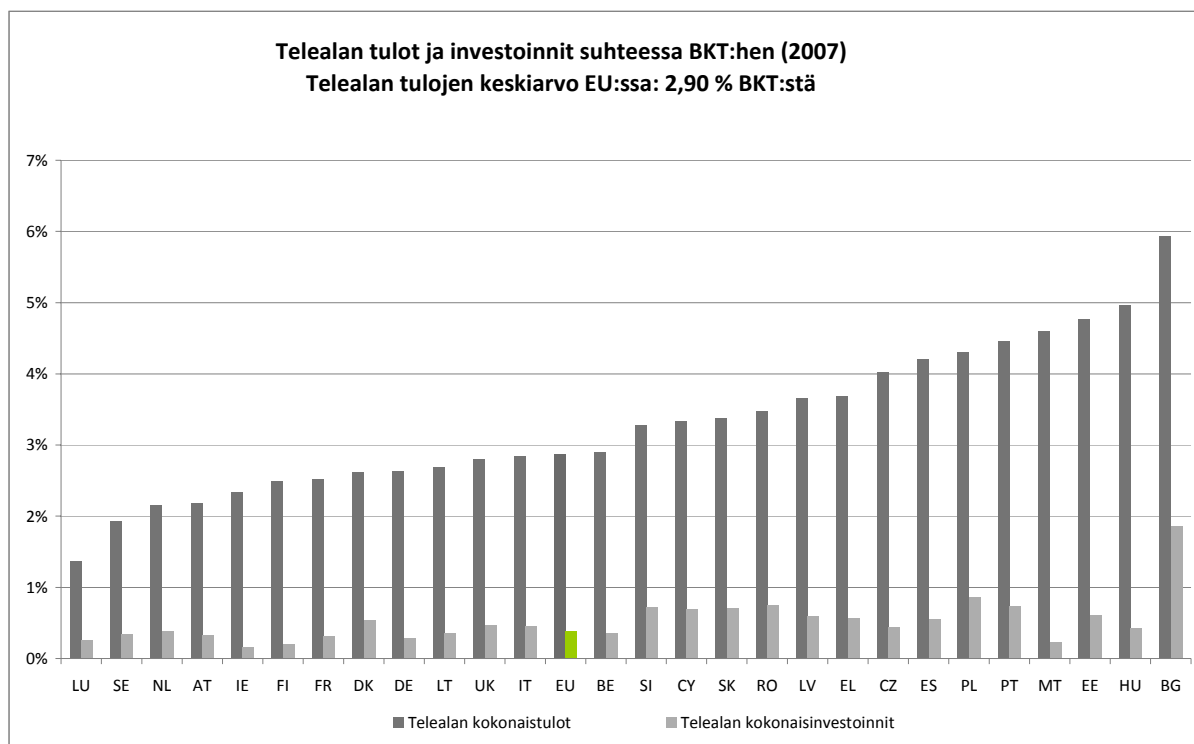
Lisäksi kuluttajat hyötyivät uusien palvelujen, kuten mobiililaajakaistan ja kuitutekniikalla toteutetun kiinteän verkon laajakaistan paremmasta saatavuudesta, joka lisäsi verkkotason kilpailumahdollisuuksia. Erityisen tärkeää vuonna 2008 oli kiinteiden verkkojen ja matkapuhelinverkkojen numeroiden siirrettävyys, joka helpottaa operaattorin vaihtamista ja edistää merkittävästi kilpailua.

EU on edistänyt näitä suuntauksia ryhtymällä toimenpiteisiin sellaisissa tapauksissa, joissa kilpailu ei ole ollut riittävää laskemaan hintoja. Tästä on hyvänä esimerkkinä EU:n verkkovierailuasetus⁵, jonka ansiosta verkkovierailujen hinnat ovat laskeneet noin 60 prosenttia. Asetuksen soveltamisalasta keskustellaan parhaillaan Euroopan parlamentissa ja neuvostossa, ja todennäköisesti sitä laajennetaan vuonna 2009, jotta asetusta voitaisiin soveltaa myös tekstiviestipalvelujen ja verkkovierailuissa käytettävien datapalvelujen kohtuuttomiin hintoihin.

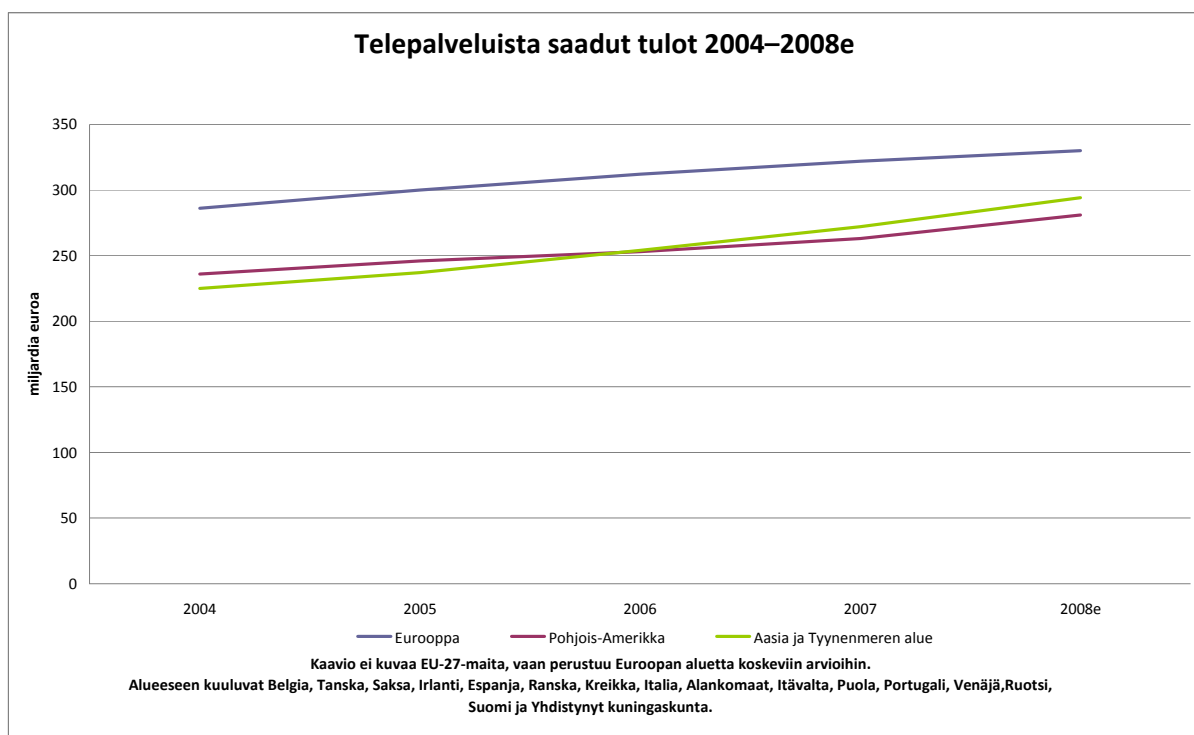
Investoinnit ja tulot

Vuonna 2008 telealan tulot olivat yli 52 prosenttia koko tieto- ja viestintätekniikka-alan tuloista. Kansallisten sääntelyviranomaisten vuodelta 2007 keräämien tietojen mukaan EU:n telealan tulot olivat lähes 357 miljardia euroa eli 2,9 prosenttia BKT:stä.

⁵ http://ec.europa.eu/information_society/activities/roaming/regulation/index_en.htm

Alankomaita ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat investointitiedot ovat peräisin OECD:n arvioista.

Vuonna 2007 investointien kasvu jatkui jo kuudetta vuotta. Kasvu oli noin 1,5 prosenttia. Todennäköisesti sama suuntaus jatkuu myös vuonna 2008, vaikka kasvu onkin talouskriisin vuoksi vähäisempää⁶.

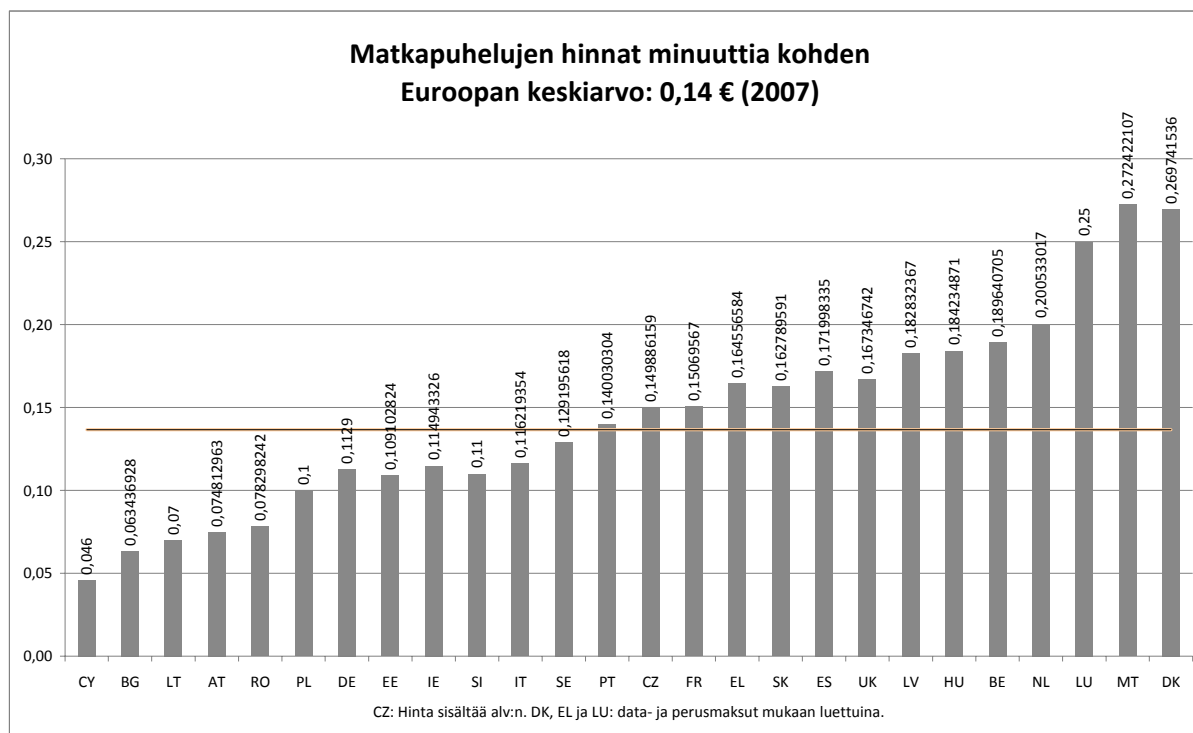
⁶ EITO, marraskuu 2008.

Teleyritysten pörssiarvo on laskenut alkuvuodesta 2008, mutta lasku on ollut vähäisempää kuin muilla aloilla. Dow Jones SXKP -indeksi⁷, joka kuvaa koko alan suoriutumista, on laskenut 20 prosenttia, kun taas laajemmassa taloudessa laskua on ollut 25 prosenttia⁸.

Matkaviestintä

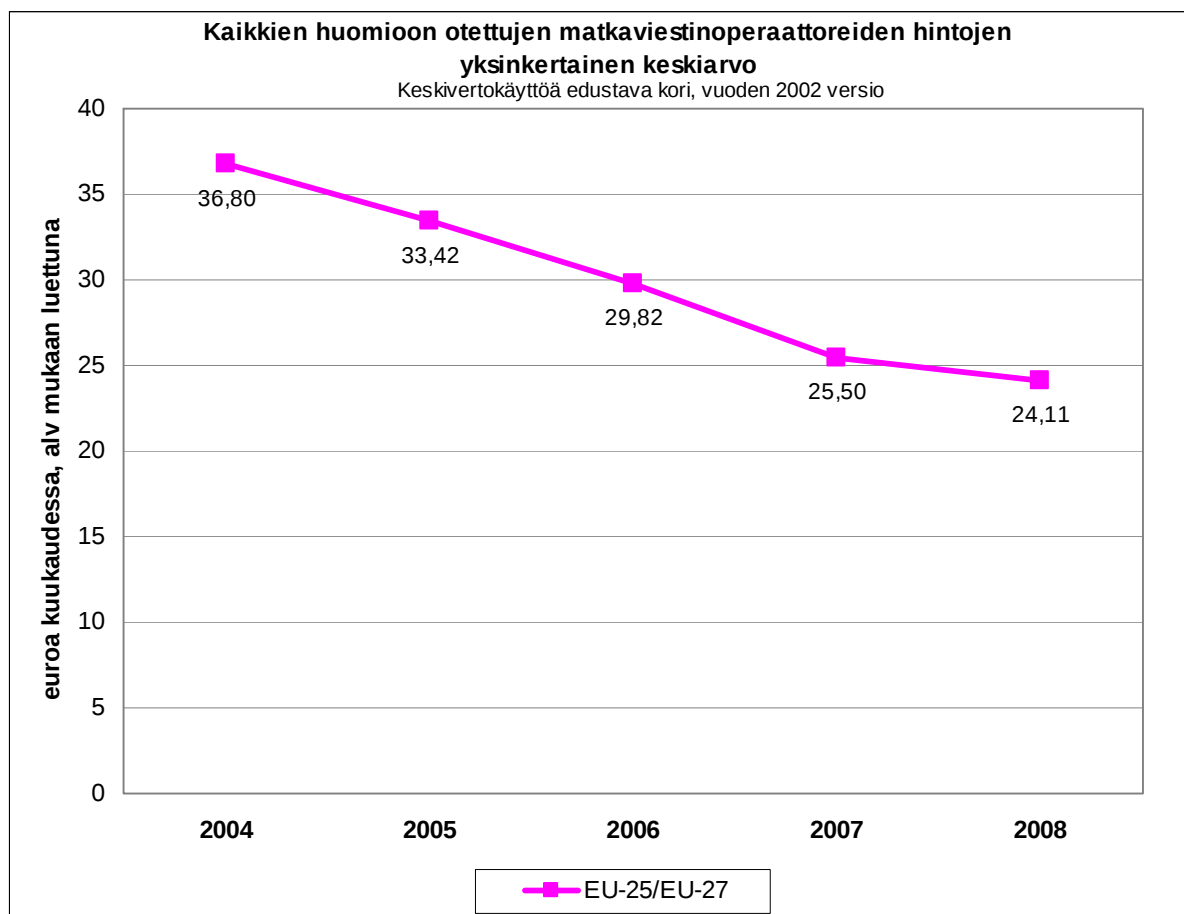
Matkaviestintämarkkinat ovat yhä kaikkein dynaamisin osa sähköisen viestinnän alaa, mikä johtuu puhelujen määrän kasvusta ja mobiililaajakaistan yleistymisestä.

Matkaviestintäpalvelujen hinnat laskivat yleisesti vuoden aikana, mikä johtuu pääasiassa matkapuhelujen ja kotimaan tekstiviestien hintojen laskusta. Hintojen lasku vähensi operaattoreiden tuloja, mutta tätä vaikutusta tasoitti myynnin määrällinen kasvu. EU:n hinnoissa on kuitenkin yhä suuria eroja, mikä ilmenee seuraavasta kaaviosta. Vaihtelut voivat johtua paikalliskustannuksissa ja ostovoimassa esiintyvistä eroista, erilaisista liiketoimintamalleista tai kilpailuolosuhteista, mutta ne ovat yleisesti katsoen niin suuria, etteivät ne luultavasti johdu pelkästään näistä tekijöistä. Näyttää siltä, että jäsenvaltioiden väliset sääntelyerot lisäävät merkittävästi näitä vaihteluja.

⁷ Dow Jones SXKP Telecoms -indeksi (22. elokuuta 2008); ks. indeksin koostumus liitteestä.

⁸ Dow Jones 50 Stoxx -indeksillä mitattuna.

Edellä olevien kaavioiden laadinnassa on käytetty OECD:n hintakorimenetelmää (2002)⁹.

Matkapuhelujen hinnat ovat OECD:n hintakorimenetelmän mukaan laskettuina pudonneet 34,5 prosenttia kaikissa kuluttajaryhmissä vuoteen 2004 verrattuna.

Langattomien internet-palvelujen osuus alan liikevaihdosta on nykyään noin 3 prosenttia, ja näiden palvelujen voimakas kasvu näyttää jatkuvan. Laajakaistaisten matkaviestintäpalvelujen kasvava kysyntä osoittaa, että taajuusresurssien hallintaa olisi koordinoitava paremmin yhteisön tasolla. Tämä onkin keskeisenä tavoitteena sääntelyjärjestelmän tarkistamista koskevissa komission ehdotuksissa.

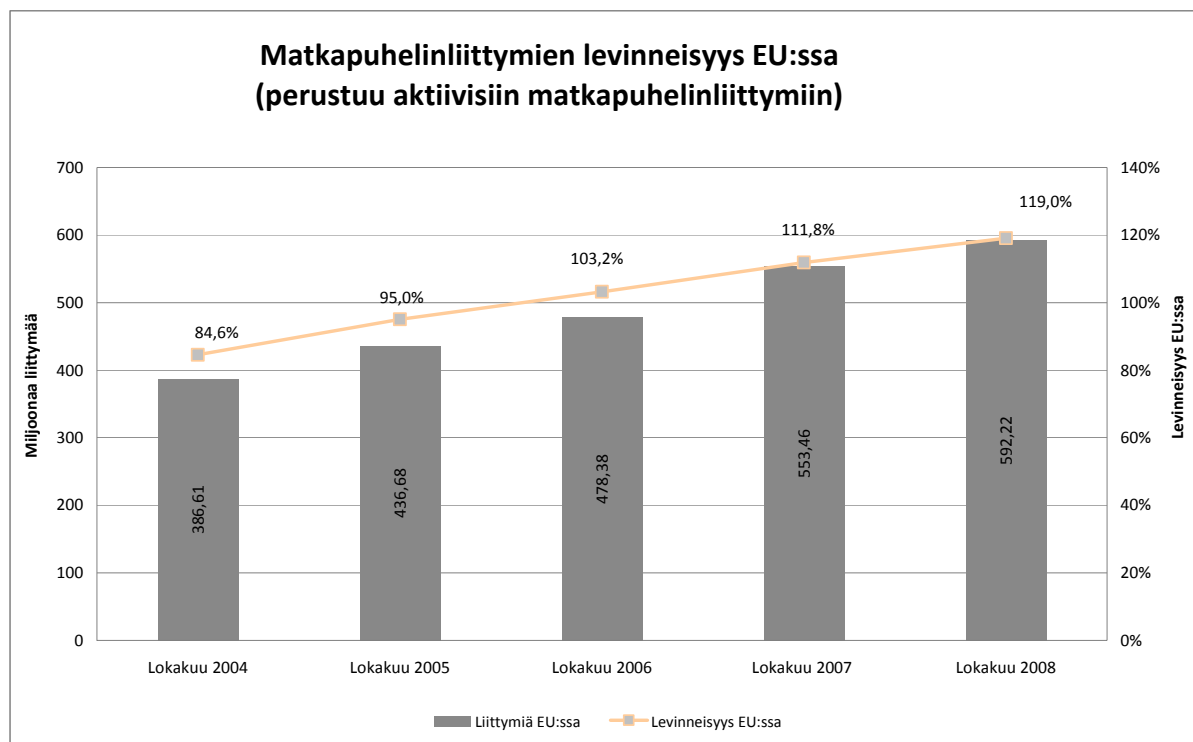
Tekstiviestien osuus operaattoreiden kokonaistuloista on arviolta 11 prosenttia. Tekstiviestiä kohden laskettuina hinnat ovat pysyneet vakaina, mutta operaattorit myyvät myös tekstiviestipaketteja, joissa yksittäisen tekstiviestin hinta voi olla kansallisella tasolla hyvinkin alhainen ja jotka voivat kasvattaa merkittävästi tekstiviestien määrää. Viime vuonna havaittiin, että eräät operaattorit olivat alkaneet myydä datapalveluja kiintein datapalveluhinnoin. Langattomista internet-palveluista saadaan Euroopassa enemmän tuloja kuin Yhdysvalloissa.

Nämä kansalliset suuntaukset eivät kuitenkaan näy tekstiviestien verkkovierailuhinnoissa eivätkä myöskään kaikilta osin datapalvelujen verkkovierailuhinnoissa, jotka ovat EU:ssa yhä

⁹ Lisätietoja liitteissä.

kohtuuttoman korkeita. Sen vuoksi komissio on antanut ehdotuksia, joiden tavoitteena on ulottaa verkkovierailuasetus koskemaan myös näitä palveluja.

Matkapuhelinliittymien levinneisyys, joka oli edellisenäkin vuonna hyvin suuri, kasvoi EU:ssa entisestään 112 prosentista 119 prosenttiin¹⁰. Myös 3G-palvelujen käyttö on lisääntymässä, ja vuoden 2008 lopussa niiden käyttäjien määrä oli EU:ssa arviolta 91,3 miljoonaa (15,5 prosenttia matkaviestinoperaattoreiden koko tilaajakunnasta). Johtavien operaattoreiden keskimääräinen markkinaosuus pieneni noin 3 prosenttia, kun se oli kahtena edellisenä vuonna pysynyt vakaana.

Matkaviestinoperaattoreiden perimät kohdeverkkomaksut

Matkaviestinoperaattoreiden perimät kohdeverkkomaksut ovat pienentyneet edelleen kansallisten sääntelyviranomaisten toimien ansiosta, mutta maksut ovat siitä huolimatta melko suuria. Lokakuussa 2008 kohdeverkkomaksujen keskiarvo oli 8,55 senttiä, joka on 11,6 prosenttia vähemmän kuin lokakuun 2007 keskiarvo 9,67 senttiä. Maksuissa on yhä valtavia eroja eri maiden välillä, sillä ne vaihtelevat 2,10 sentistä (Kypros) 15,92 senttiin (Bulgaria).

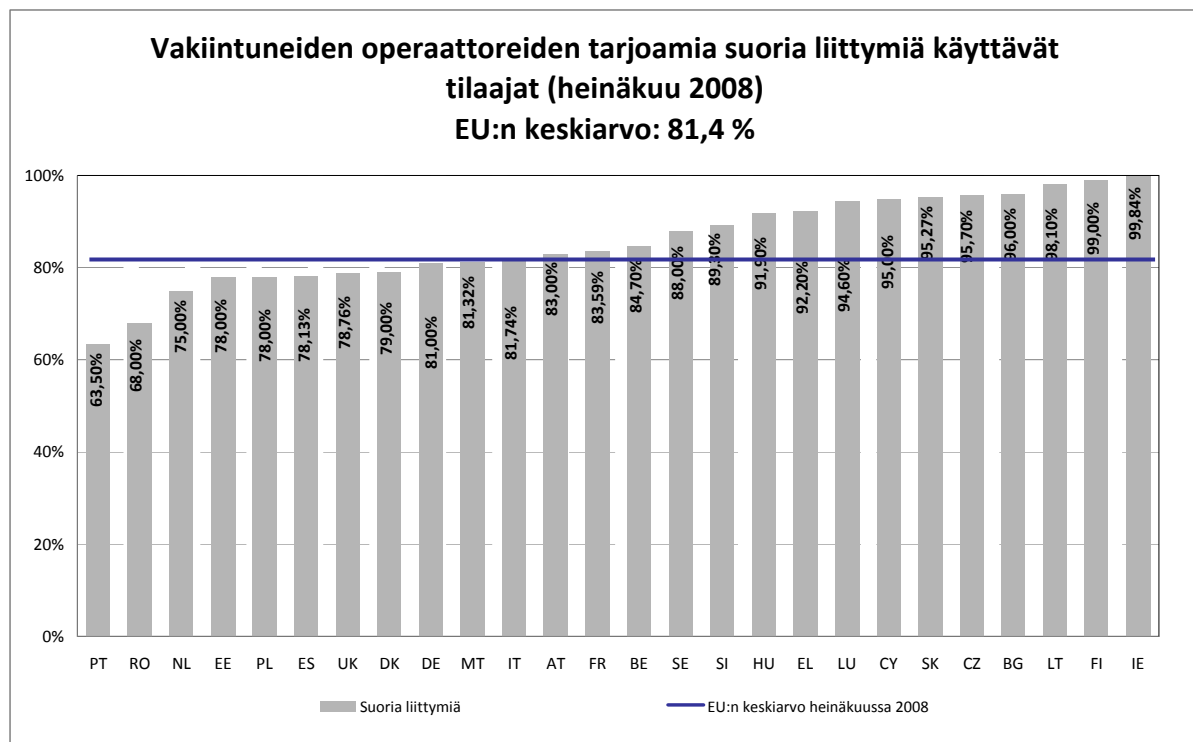
Kiinteän verkon puheensiirto

Vuonna 2008 tulot pienenevät tavanomaisilla kiinteän verkon puhelujen markkinoilla 5 prosenttia, kuten edellisenäkin vuonna. Tämä suuntaus johtuu lähinnä siitä, että tavanomaisten kytkentäisten verkkojen palveluja korvataan matkaviestintä- ja laajakaistapalveluilla (kuten laajakaistapuheluilla).

¹⁰ OECD:n tietojen mukaan matkapuhelinliittymien levinneisyys oli Yhdysvalloissa 87 prosenttia ja Japanissa 84 prosenttia vuonna 2007.

Vakiintuneiden kiinteän verkon operaattoreiden markkinaosuudet ovat keskimääräisesti vakiintumassa, vaikka ne ovatkin kasvaneet joissakin maissa. Vaihtoehtoisilta operaattoreilta tilattujen suorien liittymien määrä on kasvanut merkittävästi heinäkuun 2007 ja heinäkuun 2008 välisenä aikana: viisi prosenttiyksikköä 18,6 prosenttiin tilaajista.

Hinnat ovat yleisesti katsoen vakiintumassa, vaikka ne ovatkin nousseet erällä paikallispuhelumarkkinoilla. Kiinteiden verkkojen yhteenliittämismarkkinoilla myös tukkuhinnat ovat vakiintumassa.

Internet-puhelut ja konvergenssi

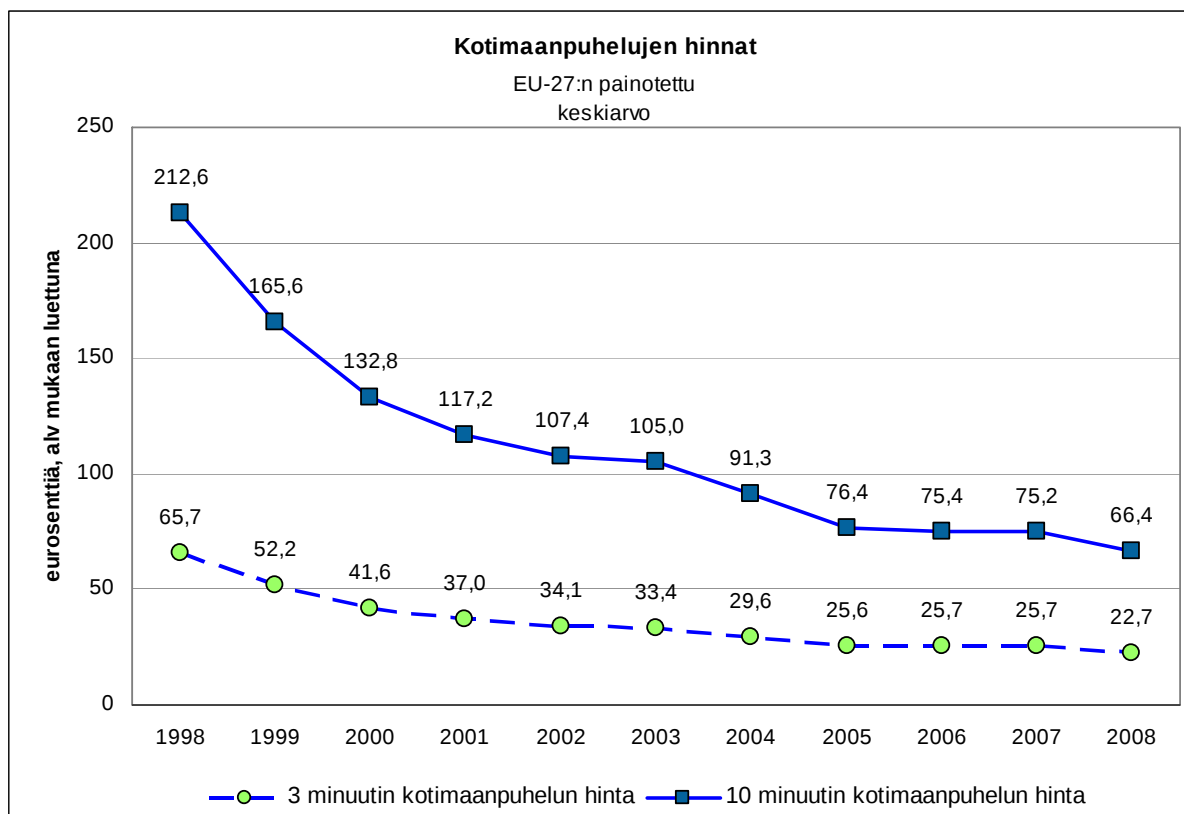
Internet-puhelut syrjäyttävät edelleen tavanomaisen kiinteän verkon puhelinliikennettä. Hallinnoitujen VoIP-palvelujen markkinaosuus on lähes kaksinkertaistunut 8,33 prosenttiin EU:n markkinoista.

Nykyään 12,25 prosenttia Euroopan väestöstä tilaa palvelupaketteja¹¹. Tämä edustaa 33,3 prosentin kasvua viime vuoteen verrattuna.

Hinnoittelu

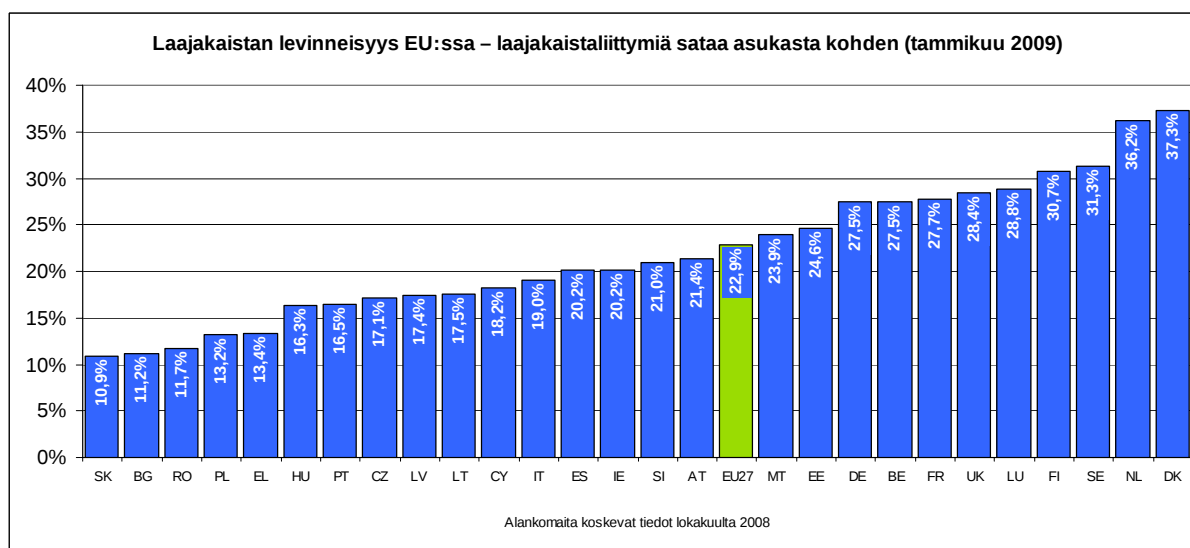
Sekä 3 minuutin että 10 minuutin kotimaanpuhelujen hinnat laskivat vuoden aikana 11,7 prosenttia, mikä merkitsee suurinta laskua vuoden 2004 jälkeen.

¹¹ Palvelupaketilla tarkoitetaan kahta tai useampaa palvelua, joita markkinoidaan yhtenä pakettina yhteen hintaan.

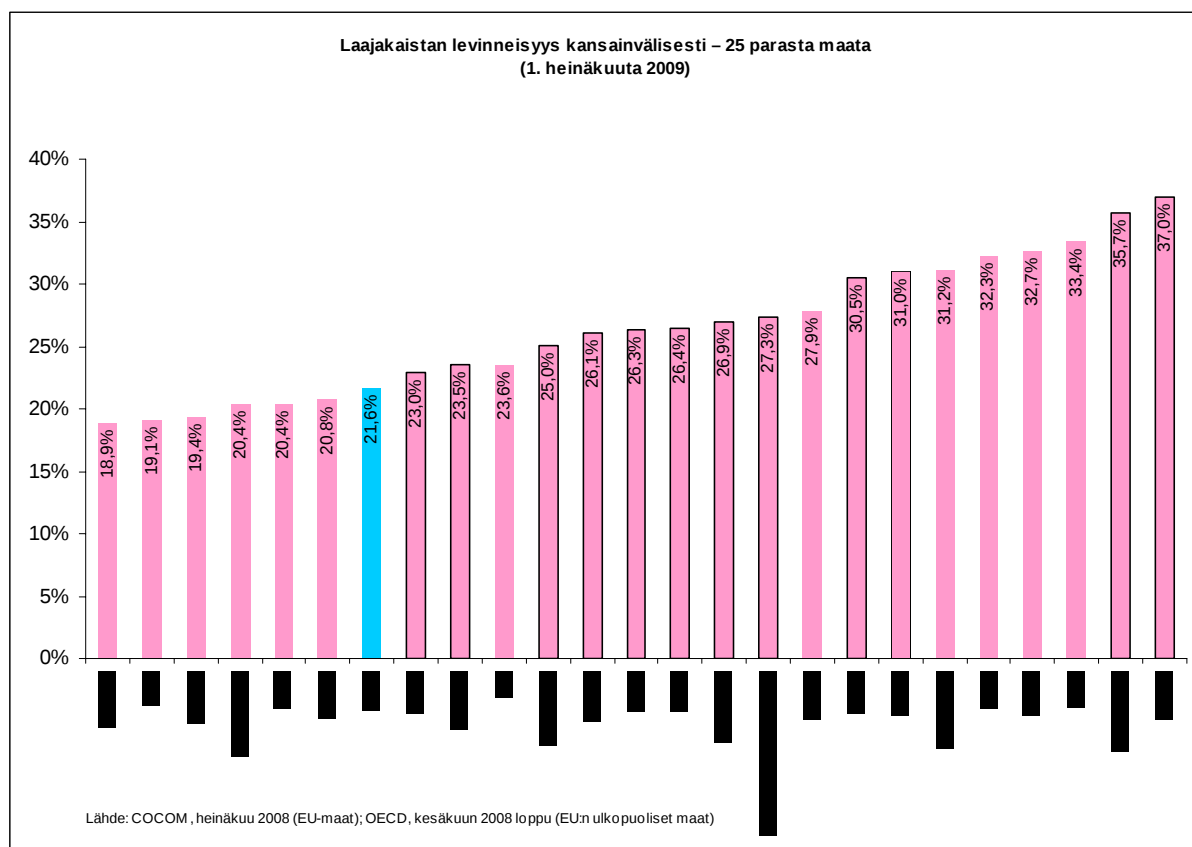

Laajakaista

Kiinteän verkon laajakaistan levinneisyys kasvoi yhä vuonna 2008, ja uusien liittymien määrä oli 14 miljoonaa. Kiinteän verkon laajakaistan levinneisyys oli EU:ssa keskimäärin 22,9 prosenttia.

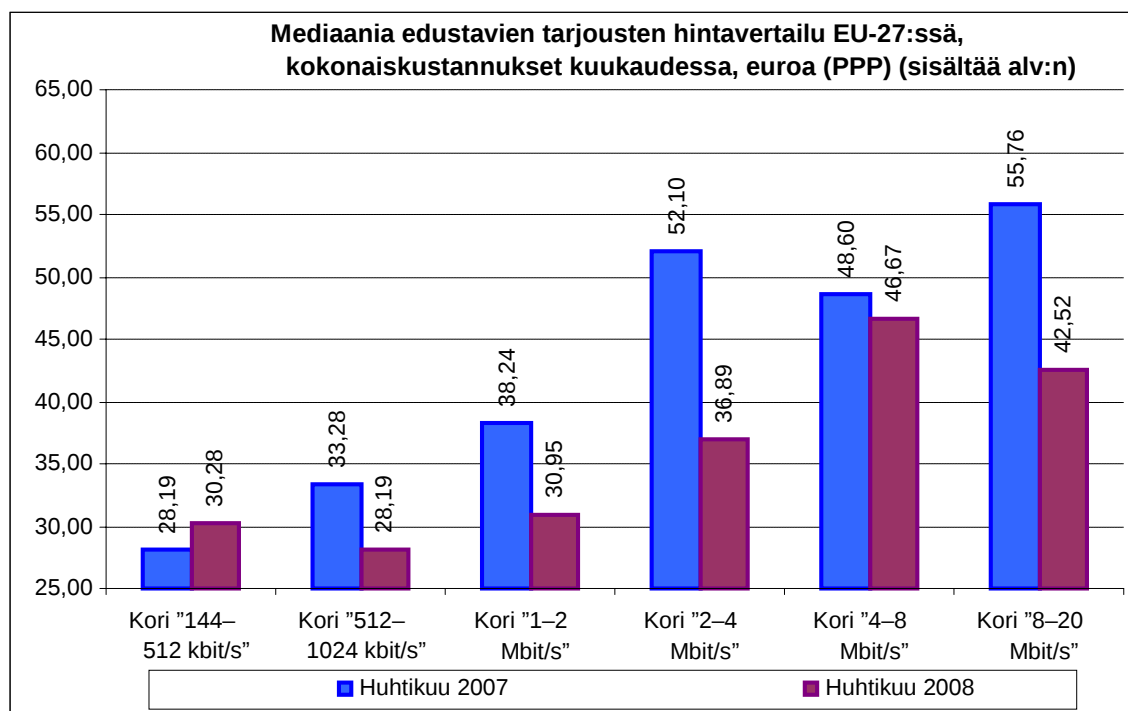
EU-maat, joissa oli eniten laajakaistayhteyksiä, olivat yhä koko maailman kärkeä laajakaistan levinneisyydessä. Nykyään laajakaista on yhdeksässä EU-maassa yleisempää kuin Yhdysvalloissa, ja EU on kuromassa umpeen myös Japanin ja Australian etumatkaa laajakaistan levinneisyydessä.

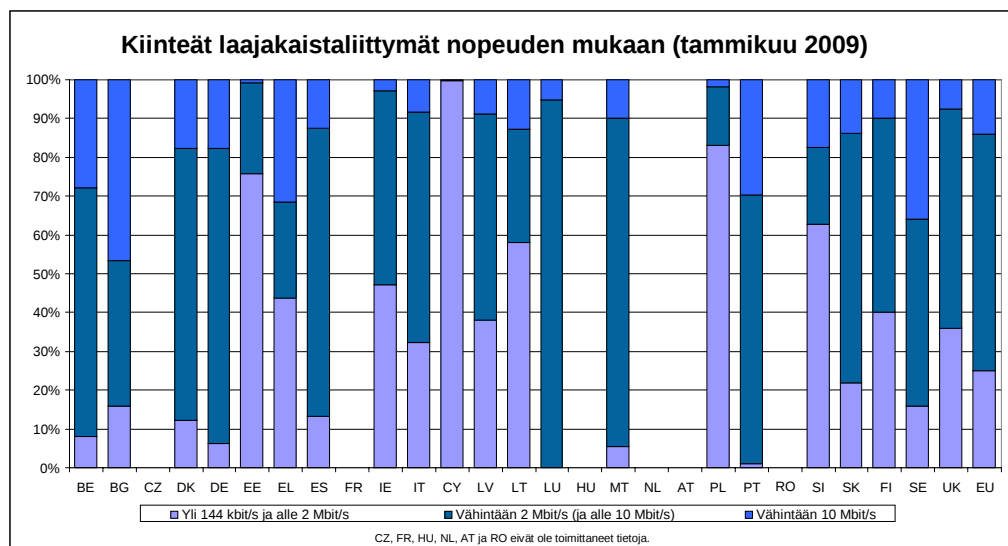
Laajakaistaa suhteellisesti eniten ja vähiten käyttävien Euroopan maiden välinen ero on kaventumassa, vaikka se on yhä suuri: laajakaistaa eniten käyttävän maan (Tanska) ja vähiten käyttävän maan (Slovakia) välinen levinneisyysero on 26,3 prosenttiyksikköä.

EU:ssa hallitsevana laajakaistatekniikkana on yhä DSL, mutta muutkin tekniikat (valokuitutekniikka ja langaton tekniikka) ovat saamassa jalansijaa. Eriytettyihin tilaajayhteyksiin perustuvien tuotteiden osuus on kasvanut edelleen ja on nykyään 69,3 prosenttia kaikista vaihtoehtoisten operaattoreiden käyttämisestä DSL-yhteyksistä. Tukkutason käyttöoikeushinnat ovat laskemassa. Komissio ottaa näiden muutosten vaikutukset huomioon seuraavan sukupolven liityntäverkkoja koskevassa suosituksessaan.

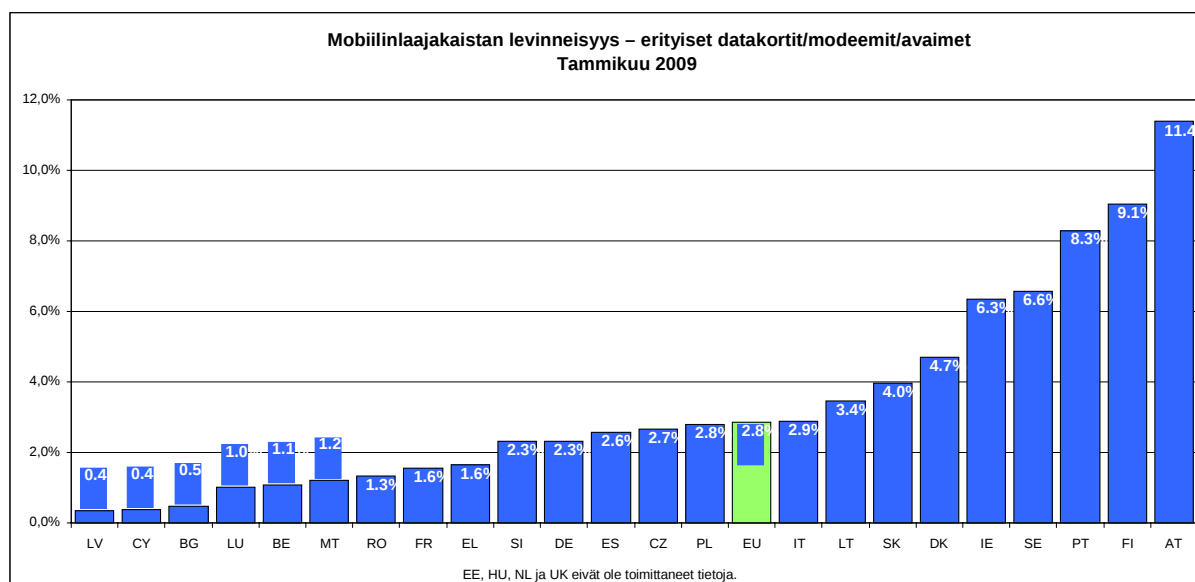
Laajakaistaliittymien hinnat laskevat edelleen.

EU:ssa kolme neljäsosaa laajakaistaliittymistä on sellaisia, joiden siirtonopeus on vähintään 2 megabittia sekunnissa (Mbit/s). Tämä nopeus riittää muun muassa internet-televisiion katseluun.

Mobiililaajakaista on yleistymässä (sen levinneisyys on keskimäärin 13 prosenttia). Pelkästään erityisten datakorttien, modeemien tai avainten välityksellä toimivia mobiililaajakaistaliittymiä on kuitenkin huomattavasti vähemmän (levinneisyys 2,8 prosenttia). Mobiililaajakaistasta on monessa maassa tulossa kannattava vaihtoehto kiinteän verkon laajakaistalle, vaikka mobiilitekniikat eivät yleensä mahdollista yhtä suuria siirtonopeuksia kuin johdinpohjaiset tekniikat.

Jäsenvaltioiden toimet, joilla pyritään digitaalisen kahtiajaon poistamiseen, ovat alkaneet tuottaa tulosta, mutta erojen kaventaminen vaatii yhä lisätoimia. Vuoden 2007 lopussa 93 prosentilla Euroopan väestöstä oli mahdollisuus käyttää DSL-verkkoja, mutta tämä mahdollisuus puuttuu vielä 30 prosentilta maaseutuväestöstä¹².

3. SÄÄNTELY-YMPÄRISTÖ

Institutionaaliset puitteet

Kansallisten sääntelyviranomaisten riippumattomuus

Sähköisen viestinnän alan tasapuolinen ja tuloksekas sääntely edellyttää, että kansalliset sääntelyviranomaiset ovat riippumattomia. Riippumattomuus voi kuitenkin vaarantua erityisesti silloin, kun jäsenvaltioilla on yhä määräysvalta operaattoreihin omistusten välityksellä. Komissio joutui käynnistämään rikkomusmenettelyt Liettuaa, Latviaa ja Luxemburgia vastaan sen varmistamiseksi, että sääntelyyn liittyvät toiminnot pidetään erillään omistukseen ja määräysvaltaan liittyvistä toiminnoista. Luxemburgia koskevan asian käsittely lopetettiin alkuvuodesta 2009. Lisäksi komissio vei Puolan Euroopan yhteisöjen tuomioistuimeen ja aloitti rikkomusmenettelyn Romaniaa vastaan kansallisen sääntelyviranomaisen johtajan nimeämistä tai erottamista koskevien ehtojen vuoksi. Parhaillaan komission yksiköt tutkivat olosuhteita, joissa Slovakian kansallisen sääntelyviranomaisen johtaja erotettiin. Bulgariaa vastaan oli aiemmin käynnistetty vastaava rikkomusmenettely, jonka komissio päätti sen jälkeen, kun sääntelyyn ja omistukseen liittyvät toiminnot oli erotettu toisistaan.

Kansallisten sääntelyviranomaisten toimivaltuudet ja resurssit

Useimmilla kansallisilla viranomaisilla näyttää olevan asianmukaiset toimivaltuudet sääntelyjärjestelmässä asetettujen tehtävien suorittamiseen, vaikka eräissä jäsenvaltioissa ongelmana on yhä resurssien puute. Komissio käynnisti Ruotsia vastaan rikkomusmenettelyn, koska tällä ei ole asianmukaista viranomaista, joka käsittelee yhteenliittämiskiistoja.

¹² Tiedonanto KOM(2008) 572, joka käsittelee yleispalvelun laajuutta. Komissio avasi tällä tiedonannolla keskustelun yleispalvelun ja erityisesti laajakaistapalvelujen tulevaisuudesta.

Muutoksenhaut

Järjestelmälliset muutoksenhaut ja pitkälliset menettelyt heikentävät yhä oikeusvarmuutta ja haittaavat sääntelyjärjestelmän tehokasta täytäntöönpanoa monissa jäsenvaltioissa (muun muassa Belgiassa, Unkarissa, Portugalissa, Romaniassa ja Ruotsissa). Kreikassa ja Puolassa ongelmiin on yritetty puuttua. Yhteisöjen tuomioistuin on täsmentänyt, minkätyyppiset yritykset tai käyttäjät voivat hakea muutosta kansallisten sääntelyviranomaisten päätöksiin. Tämän odotetaan lisäävän mahdollisten muutoksenhakijoiden määrää joissakin jäsenvaltioissa (kuten Ruotsissa), minkä lisäksi se vahvistaa oikeudellista suojaa parantamalla kilpailijoiden asemaa.

Sääntelytoimenpiteet

Markkina-analyysi

Markkina-analyysien toisella kierroksella saavutettiin merkittävää edistystä, ja joissakin tapauksissa on jo aloitettu kolmas kierros (muun muassa Suomessa, Itävallassa ja Unkarissa). Hiljattain annettujen ilmoitusten jälkeen kaikki jäsenvaltiot ovat saaneet markkina-analyysien ensimmäisen kierroksen päätökseen Bulgariaa, Puolaa ja Romaniaa lukuun ottamatta.

Korjaavat toimenpiteet

Monet jäsenvaltiot eivät ole panneet korjaavia toimenpiteitä täytäntöön tai valvoneet niiden täytäntöönpanoa asianmukaisesti tai viivyttelystä. Yhdistyneen kuningaskunnan ohella eräät muutkin jäsenvaltiot ovat harkinneet huomattavan markkinavoiman operaattorin jonkinlaista eriyttämistä ja jopa käynnistäneet sen toteuttamisen. Ruotsissa on annettu laki, joka antaa sääntelyviranomaiselle mahdollisuuden määrätä vakiintuneen operaattorin toiminnot eriytettäväksi, jos komissio antaa siihen suostumuksensa.

Sääntelyjärjestelmän täytäntöönpanosta saamiensa kokemusten perusteella komissio jatkaa kansallisten sääntelyviranomaisten tukemista ja niiden kanssa tekemäänsä yhteistyötä lisätäkseen markkinoiden ennustettavuutta ja oikeusvarmuutta.

Ongelmana on yhä, että korjaaviin toimenpiteisiin ei sovelleta johdonmukaista lähestymistapaa. Tätä käsitellään seuraavassa.

Laajakaista

Eräissä maissa (kuten Saksassa, Sloveniassa ja Espanjassa) saatiin lopulta tarjolle bittivirtapohjaisen ja riisutun DSL:n kaltaisia liittymätuotteita. Toisissa maissa (kuten Bulgariassa, Slovakiassa, Unkarissa, Kyproksella, Ruotsissa ja Latviassa) ongelmana oli se, että sääntelyviranomaisten määräämiä korjaavia toimenpiteitä ei pantu ajoissa tai ollenkaan täytäntöön, saatavilla olevien liittymätuotteiden käytölle asetettiin kohtuuttomia teknisiä tai taloudellisia ehtoja tai eri liittymätuotteisiin sovellettiin erilaisia ehtoja. Tällaiset ongelmat jarruttivat tuotteiden käyttöönottoa ja vaikeuttivat vaihtoehtoisten operaattoreiden kilpailua.

Eri jäsenvaltioissa sovelletaan hyvin erilaisia lähestymistapoja tukkutason laajakaistayhteyksien hintasäännöstelyyn. Osa kansallisista sääntelyviranomaisista käyttää vähittäishintasidonnaista hintakattosääntelyä ("retail minus"), kun taas toiset soveltavat kustannussuuntautuneisuutta. Eräät kansalliset sääntelyviranomaiset eivät ole voineet panna asettamiaaan kustannussuuntautuneisuusvelvoitteita täytäntöön, vaan ovat toistaiseksi joutuneet turvautumaan muihin menetelmiin, kuten vertailuanalyysiin (esimerkiksi Portugali ja Puola).

Kansallisten sääntelyviranomaisten suurena ongelmana on myös palvelupakettien sääntely, jolla olisi varmistettava operaattoreiden kilpailumahdollisuuksien säilyminen.

Toisena sääntelyongelmana ovat yhä toisen sukupolven liityntäverkot. Vaikka monet kansalliset sääntelyviranomaiset ovat alkaneet pohtia tällaisten verkkojen sääntelyä ja ryhtyneet tarpeellisiin toimiin, toiset ovat vasta aloittaneet asian käsittelyn. Tämä aiheuttaa epävarmuutta operaattoreiden keskuudessa ja luo epäyhtenäisyyttä eri jäsenvaltioiden välillä.

Eräät kansalliset sääntelyviranomaiset ovat poistaneet tukkutason laajakaistayhteyksien markkinoille asetettuja velvoitteita määrittelemällä maantieteelliset markkinat eri tavoin (Yhdistynyt kuningaskunta ja Portugali).

Matkaviestintä

Matkaviestinoperaattoreiden perimien kohdeverkkomaksujen laskentamenetelmiin sovelletaan yhä erilaisia lähestymistapoja. Joissakin jäsenvaltioissa (kuten Slovakiassa) ei ole määrätty minkäänlaista hintasääntelyä, jolloin kohdeverkkomaksut neuvotellaan kaupalliselta pohjalta. EU:ssa esiintyy eroavuuksia myös symmetristen ja epäsymmetristen kohdeverkkomaksujen asettamisessa. Näiden epäyhtenäisten käytäntöjen vuoksi kohdeverkkomaksut vaihtelevat suuresti maasta toiseen, kuten edellä on todettu.

Kiinteät verkot

Jäsenvaltiot ovat soveltaneet kohdeverkkomaksuihin erilaisia kustannuslaskentamenetelmiä, kuten pitkän aikavälin lisäkustannuksiin perustuvaa LRIC-mallia tai historiallisia kustannuksia.

Monet kansalliset sääntelyviranomaiset ovat lopettaneet sääntelyn puhelujen vähittäismarkkinoilla (muun muassa Saksa, Espanja, Ranska, Tšekki, Irlanti ja Alankomaat).

Yhteisön kuulemismenettelyn aikana komissio havaitsi käytännön, jossa markkinoiden määrittelyä kyllä muutettiin komission esittämien epäilyjen poistamiseksi, mutta kyseisille markkinoille määrätty korjaavat toimenpiteet, joiden osalta komission toimivalta on pienempi, johtivat samaan lopputulokseen kuin jos markkinoiden määrittelyä ei olisi muutettu lainkaan. Tällainen tilanne vältettäisiin EU:n sääntelyjärjestelmää uudistavilla komission ehdotuksilla, koska ne antaisivat komissiolle mahdollisuuden toimia myös silloin, kun kansallisen sääntelyviranomaisen ehdottamat korjaavat toimenpiteet voivat uhata sisämarkkinoiden tehokasta toimintaa.

Taajuushallinto

- Päätökset, jotka komissio on tehnyt taajuuksien yhdenmukaistamisesta vuoteen 2007 saakka, on yleensä pantu useimmissa jäsenvaltioissa täytäntöön. Poikkeuksena on kuitenkin päätös, jossa säädetään sellaisten tietojen yhdenmukaisesta saatavuudesta, jotka koskevat taajuuksien käyttöä yhteisössä. Eräät jäsenvaltiot (kuten Tanska, Kreikka, Alankomaat ja Portugali) ovat toteuttaneet toimia, joiden tavoitteena on soveltaa markkinalähtöisiä lähestymistapoja kyseisten maiden taajuushallintoon.
- Marraskuussa 2008 komissio ehdotti GSM-direktiivin ajantasaistamista ja yksinkertaistamista, jotta uusia matkaviestintäpalveluja voitaisiin ottaa käyttöön 900 MHz:n taajuusalueella. Käyttöönotto aloitettaisiin UMTS-palveluista. Useat jäsenvaltiot ovat jo toteuttaneet konkreettisia sääntelytoimia mahdollistaakseen 900 MHz:n

ja 1800 MHz:n taajuusalueiden käytön palveluihin, jotka perustuvat muuhun kuin GSM-teknologiaan.

Euroopan parlamentti ja neuvosto tekivät EU:n tasolla päätöksen satelliittivälitteisiä matkaviestintäpalveluja tarjoavien järjestelmien valitsemisesta ja valtuuttamisesta¹³. Päätöksen tavoitteena on luoda yhtenäismarkkinat yleiseurooppalaisia satelliittivälitteisiä matkaviestintäpalveluja varten.

Ilmeisesti on tarpeen panostaa enemmän siihen, että taajuuksien yhdenmukaistamista koskevat komission päätökset pannaan tehokkaasti täytäntöön.

Taajuusylijämä

Eräät jäsenvaltiot (kuten Suomi, Ranska ja Yhdistynyt kuningaskunta) ovat käyttäneet tilaisuutta hyväkseen ja sallineet digitalisoinnissa vapautuneiden taajuuksien käytön innovatiivisiin palveluihin. Monet muut jäsenvaltiot aikovat varata tulevaisuudessakin koko taajuusylijämän tai suurimman osan siitä radio- ja televisiotoiminnan sovelluksiin. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole vielä päättäneet asiasta. Komissio valmistelee vuonna 2009 toimenpiteitä, joilla näitä taajuusalueita varataan ja koordinoidaan EU:n tasolla.

4. KULUTTAJIEN EDUT

Hinnoittelun läpinäkyvyys

Yleispalveludirektiiviin sisältyvien kuluttajansuojatoimien yhtenä kulmakivenä on varmistaa hinnoittelun läpinäkyvyys ja ajantasaisen tietojen saaminen sopimusten vakioehdoista.

Näiden tavoitteiden saavuttaminen vaatii lisäpanostusta. Eräiden jäsenvaltioiden mukaan lisätoimia tarvitaan hinnoittelun läpinäkyvyyden parantamiseksi. Monissa jäsenvaltioissa on kehitetty erilaisia internet-pohjaisia hintavertailuvälineitä. Siellä, missä tällaisia välineitä on käytettävissä, vahvana suuntauksena on laajentaa niiden käyttöä käsittämään muitakin palveluja ja palvelupaketteja.

Laajakaistanopeuksia koskevien tietojen läpinäkyvyys ja laajakaistapalvelujen laadun ylläpitäminen näyttävät askarruttavan kuluttajia yhä enemmän.

Monet jäsenvaltiot ovat toteuttaneet toimia sen varmistamiseksi, että asiakkaat saavat takeet laajakaistaliittymien nopeuksien toteutumisesta. Unkarissa, Kreikassa, Latviassa, Ranskassa ja Espanjassa on otettu käyttöön menettelyohjeita, alan toimijoiden kanssa tehtyjä vapaaehtoisia sopimuksia ja erilaisia palvelun laatuun liittyviä toimenpiteitä, joissa on asetettu selvät vaatimukset laajakaistaliittymien nopeuksista.

Monet jäsenvaltiot ovat myös toteuttaneet toimia, joilla pyritään lisäämään sellaisten lisämaksullisten ja muiden ei-maantieteellisiä numeroita käyttävien palvelujen läpinäkyvyyttä, joissa hintatietojen puute aiheuttaa usein ongelmia.

Yleispalvelu

¹³ Päätös N:o 626/2008/EY.

Yleispalvelun laajuudesta tehdyn säännönmukaisen uudelleentarkastelun jälkeen komissio antoi vuonna 2008 asiasta tiedonannon, jolla se käynnisti EU:ssa keskustelun yleispalvelun ja erityisesti laajakaistapalvelujen tulevaisuudesta.

Monet jäsenvaltiot (kuten Tšekki, Tanska, Unkari ja Latvia) ovat rajoittaneet nykyisten yleispalveluvelvoitteiden soveltamisalaa, koska markkinat tarjoavat jo eräitä yleispalvelun osia, joiden tarjoajiksi ei ole tarpeen nimetä tiettyjä yrityksiä.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin antoi kesäkuussa 2008 Ranskaa koskevan tärkeän tuomion. Tuomiossa hylättiin kansallinen sääntö, jonka mukaan yleispalvelun tarjoajiksi voidaan nimetä ainoastaan sellaisia yrityksiä, jotka voivat tarjota yleispalvelua koko maan alueella. Tuomioistuimen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava yleispalvelun tarjoaminen kustannustehokkaalla tavalla ja noudatettava samalla puolueettomuuden, syrjimättömyyden ja markkinavääristymien minimoimisen periaatteita.

Vaikuttaa siltä, että monien jäsenvaltioiden on ollut vaikea laatia kattavia puhelinluetteloita ja luoda numerotiedustelupalveluja, jotka käsittäisivät sekä kiinteän verkon että matkaviestintäverkon tilaajat, jotka ovat antaneet suostumuksensa tietojensa sisällyttämiseen. Tämän johdosta komissio käynnisti 11 rikkomusmenettelyä, joiden käsittely kuitenkin lopetettiin, kun palvelut tulivat saataville. Poikkeuksena on Portugalia koskeva asia, joka on yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltävänä. Kattavia luetteloita ja numerotiedustelupalveluja ei ole tarjolla myöskään Bulgariassa eikä Romaniassa.

Palveluntarjoajat ovat ilmoittaneet olevansa huolestuneita maksuista, joita matkaviestinoperaattorit perivät numerotiedustelupalveluihin soitetuista puheluista.

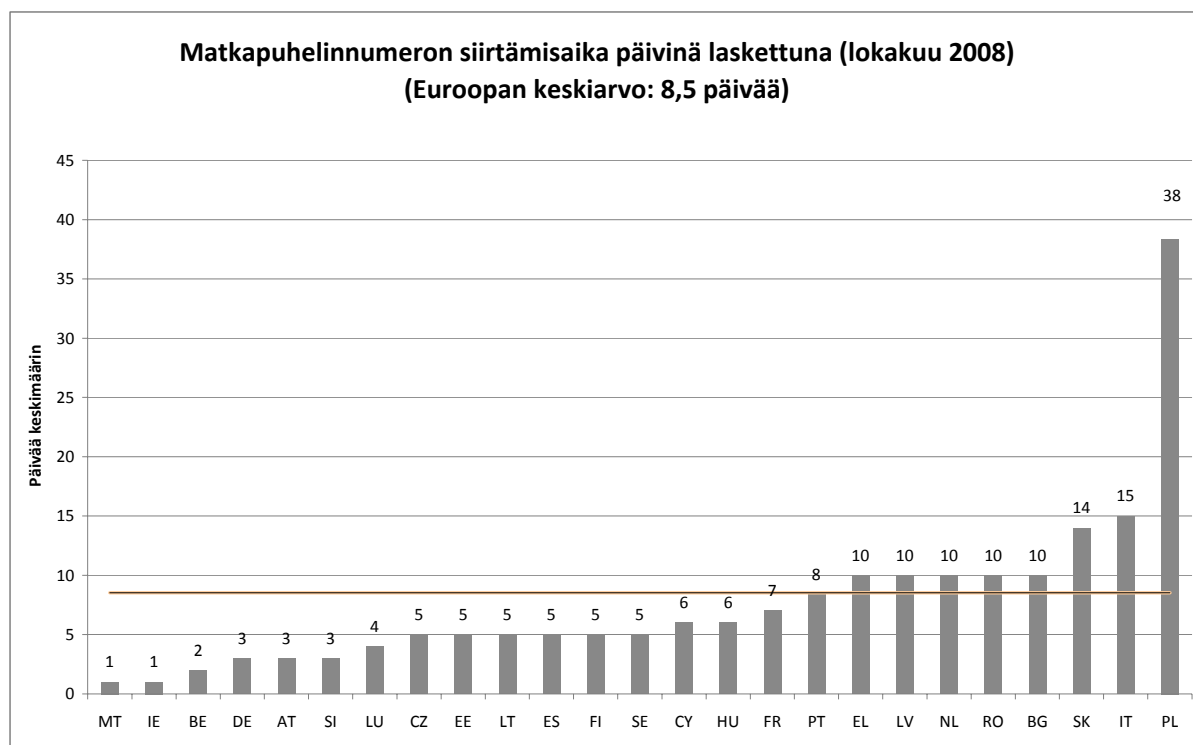
Numeron siirrettävyys

Matkaviestintäpalvelujen ja kiinteän verkon palvelujen käyttäjät voivat nykyään saada numeronsa siirrettyä kaikissa jäsenvaltioissa lukuun ottamatta Bulgariaa (kiinteän verkon numeroiden osalta). Bulgarialle myönnettiin liittymissopimuksessa poikkeus, joka on voimassa tammikuuhun 2009 saakka.

Siirrettyjen matkapuhelinnumerojen määrä kasvoi vuonna 2008 yhteensä 14,1 miljoonalla numerolla¹⁴. Lokakuuhun 2008 mennessä 60,2 miljoonaa tilaajaa oli siirtänyt numeronsa sen jälkeen, kun se tuli mahdolliseksi. Tämä oli 10,3 prosenttia kaikista matkapuhelinnumeroista (lokakuussa 2007 vastaava luku oli 8,3 prosenttia).

Lokakuuhun 2008 mennessä lähes 26 miljoonaa tilaajaa oli siirtänyt kiinteän verkon numeronsa sen jälkeen, kun se tuli mahdolliseksi (siirrettyjen numeroiden määrä kasvoi 37 prosenttia vuoteen 2007 verrattuna).

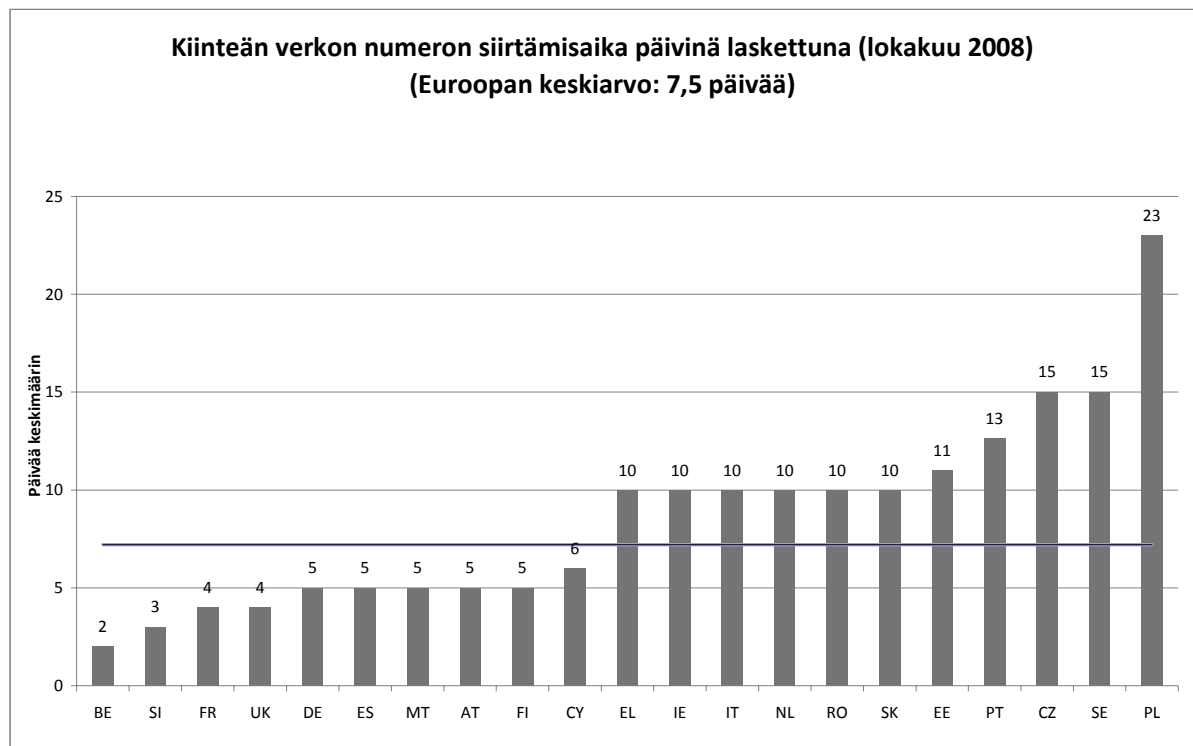
Numeroiden siirtämishinnat vaihtelevat suuresti. Joissakin maissa, kuten Virossa ja Espanjassa (matkapuhelinnumeroiden osalta) sekä Saksassa (kiinteän verkon numeroiden osalta), ei peritä lainkaan tukkuhintaa, kun taas toisissa maissa kyseinen hinta on kiinteän verkon numeroiden osalta jopa 49 euroa (Slovakia) ja matkapuhelinnumerojen osalta jopa 45 euroa (Malta).

Olennessa tärkeää on se, kuinka kauan numeron siirtäminen kestää. Lokakuussa 2008 matkapuhelinnumeron siirtäminen kesti Euroopassa keskimäärin 8,5 päivää ja kiinteän verkon numeron siirtäminen 7,5 päivää (lokakuussa 2007 vastaava luku oli 7,8 päivää).

¹⁴ Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevat tiedot puuttuvat.

Numeron siirtämisen kesto vaihtelee suuresti jäsenvaltiosta toiseen, mitä ei kuitenkaan voida perustella kansallisilla olosuhteilla. Kestoa voidaan siis lyhentää merkittävästi, ja komissio onkin suosittanut uudistusehdotuksissaan, että numerot olisi siirrettävä yhden päivän kuluessa. Ainakin kuusi jäsenvaltiota (Yhdistynyt kuningaskunta, Portugali, Espanja, Slovakia, Italia ja Puola) on ehdottanut, että siirtämisaikaa lyhennettäisiin 1–5 päivään.

(Tanskaa ja Luxemburgia koskevat tiedot puuttuvat.)

Eurooppalainen hätänumero 112

Eurooppalaisen hätänumeron 112 ansiosta hätäpalveluihin voi nyt soittaa ilmaiseksi lanka- ja matkapuhelimista koko EU:ssa. Numeron käytössä on kuitenkin yhä parantamisen varaa, mikä koskee muun muassa 112-numeroon matkapuhelimesta soittavien henkilöiden sijaintitietojen välittämistä, puhelujen käsittelyä ja hätänumeron tunnettuuden lisäämistä.

Bulgariaa vastaan oli käynnistetty 112-numeron puuttumisen vuoksi rikkomusmenettely, joka lopetettiin alkuvuodesta 2009. Seitsemän muuta rikkomusmenettelyä käynnistettiin siitä syystä, että 112-puhelujen soittajien sijaintitietojen välittämistä ei ollut varmistettu tammikuusta 2009 alkaen. Näistä menettelyistä neljä johti tuomioihin (Alankomaita, Liettuaa, Slovakiaa ja Italiaa vastaan). Toistaiseksi ainoastaan Slovakia on noudattanut tuomioistuimen päätöstä. Komissio käynnisti Italiaa vastaan toisenkin rikkomusmenettelyn, koska tämä ei ollut varmistanut, että 112-puheluihin vastataan ja niitä käsitellään yhtä tehokkaasti kuin kansallisiin hätänumeroihin soitettuja puheluita.

Kesäkuussa 2008 komissio avasi 112-numeroa käsittelevät verkkosivut¹⁵, joissa hätänumerosta annetaan tietoa kaikilla EU:n virallisilla kielillä. Hätänumeron tunnettuuden lisäämiseksi 11. helmikuuta julistettiin Euroopan 112-päiväksi. Komissio jatkaa 112-numeron käytön edistämistä ja parhaiden toimintatapojen levittämistä jäsenvaltioiden keskuudessa.

¹⁵ <http://ec.europa.eu/112>

Sähköisen viestinnän tietosuoja

Täytäntöönpanon valvontaan liittyviä kansainvälisiä yhteistyöaloitteita on käynnistetty, mutta ongelmana on yhä todellisen luottamuksellisuuden ja turvallisuuden saavuttaminen sähköisessä viestinnässä ja erityisesti internetissä. Tästä ovat osoituksena monet tietoturvaloukkaukset ja kiistanalaiset internet-markkinointistrategiat eri jäsenvaltioissa (muun muassa Saksassa, Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja Maltalla).

5. PÄÄTELMÄT

Vuonna 2008 teleala jatkoi kasvuaan, ja ala näyttää kestävän hyvin nykyistä vaikeaa taloudellista tilannetta. Vaikka kilpailutilanne on parantumassa ja uusia teknologioita on otettu käyttöön, vaikuttaa siltä, että sääntelyssä ei sovelleta yhdenmukaisia lähestymistapoja jäljellä olevien pullonkaulojen poistamiseen eikä valokuituverkkojen käyttöönottoon.

Toimintaympäristön käydessä yhä vaativammaksi on olennaisen tärkeää varmistaa sääntelyn tuloksekas täytäntöönpano ja noudatettujen lähestymistapojen yhdenmukaisuus. Nämä ovatkin päätavoitteita komission marraskuussa 2007 käynnistämässä sääntelyjärjestelmän uudistuksessa. Uudistus on saatava aikaan mahdollisimman ripeästi, jotta sisämarkkinoiden toteutuminen nopeutuisi, markkinatoimijat saisivat oikeusvarmuutta ja kuluttajat enemmän hyötyjä.